

Rauhankasvatus on hieno sana, jota ei ole syytä hylätä, vaikkei se ole ollutkaan muodissa sitten 1980-luvun. Sitä paitsi jokaisen meistä on hyvä harjoittaa rauhankasvatusta aina kun tilaisuus tarjoutuu. Kättilönä neuvolassa toimii opettaja Hanna Niittymäki.

TEKSTI HANNA NIITTYMÄKI

MITÄ HELENA SANOISI?

Yksi suurimmista esikuvistani rauhankasvatuksen saralla on nyt jo edesmennyt pieni ja sisukas nainen Helena Kekkonen (1926–2014). Tapasin hänet ensimmäisen kerran vuonna 1995, kun hän kävi vieraillevana luennoitsijana jokavuotiseen tapaansa Oulun opettajankoulutuslaitoksella. Muistelen luennon alkaneen runolla. Olen omaksunut Helenalta ajatuksen siitä, että rauhankasvatus on hyvä aloittaa koskettamalla jotenkin kuulijoiden sydämiä. Pelkkä tiedon kaataminen ihmisten päähän harvoin toimii. Helenan luennon lopussa minua itketti. Kävin kiittämässä häntä ja sitten ryntäsin jo yliopiston kirjastoon lainaamaan hänen omaelämäkertansa *Rauhan siltaa rakentamassa*. Sen luettuani ymmärsin, että myös suomalainen ihminen voi elää elämänsä omistaen sen täysin taistelulle hyvinä pitämiensä asioiden puolesta. Aiemmin ajattelin, että tällaiset elämäntapamaailmanpelastajat asuivat josain kaukaisissa maissa tai olivat vähintään kuolleet jo ajat sitten.

TÄSSÄ MUUTAMIA KYSYMYKSIÄ, JOIHIN HELENA VASTAA:

Miten jaksaa olla rauhanaktivisti, kun tuntuu, että mikään ei muutu parempaan?

”Olen tullut yhä vakuuttuneemmaksi siitä, että rauhantyötä on koko arkinen elämä: joka-päiväisissä teoissa tai tekemättä jättämisissä näkyy itse kunkin eettinen vakaumus. Pie-ninkään rauhantyö ei ole turhaa, vaikka pää-määrään on vielä tavattoman pitkä matka.”

”...humanismini pohjana on tavoite toimia ‘taistelevana, radikaalina humanistina’, mikä tarkoittaa pyrkimystä aktiiviseen vaikuttami-seen maailman rakenteellisen ja avoimen väki-vallan vähentämiseksi tai poistamiseksi. Jatku-valla rauhaa edistävän taiteen käytöllä voi yrit-tää säilyttää herkkyyttä sekä toisaalta kehittää rohkeutta nykyisistä poikkeavien ratkaisujen etsimiseen yhteiskunnan ongelmiin.”

Miten me ihmiset alkaisimme ymmärtää, että olemme samaa porukkaa tällä yhteisellä pienellä planeetalla, jonka tulevaisuus meidän pitäisi turvata yhteistuumin?

”Miksi meistä ihmisistä kasvaa kilttejä, tottelevaisia, nöyriä palvelijoita silloin, jos jotkut päättäjät tai diktaattorit vallanhalusta tai muusta syystä haluavat aloittaa sodan? Ihmiset kuvittelevat, että on olemassa vihollinen ja lähtevät mukaan!”

Vuosi jatkosodan päättymisen jälkeen Leningradin filharmoninen orkesteri konsertoi Helsingissä, jossa nuori Helena oli aloit-tanut opinnot. ”Konsertista tuli minulle elä-mäni tärkein eettinen käännekohta. Soitto oli kauneinta, mitä olin koskaan kuullut, mutta erityisesti Beethovenin seitsemännen sinfo-nian toinen osa, surumarssi, puhutteli minua. Sitä kuunnellessani ymmärsin, että ei ole ole-massa vihollisia, on vain ihmisiä.”

Mitä rauhankasvatuksella voi saavuttaa?

”Maailman ainoa toivo on kasvatuksessa, ihmisten muuttumisessa ja kasvamisessa kriittisesti ajattele-viksi, mutta myös empaattisiksi, sydämeltään herkiksi ihmisiksi, jotka kykenevät lämmöllä samaistumaan kaukaisinkin lähimmäisen osaan...”

”Rauhankasvatuksen sisällyttäminen kaikkeen kasvatukseen sen jokaisella tasolla antaa toivoa ihmiskunnan asteittaisesta kypsymisestä aktiiviseen ihmiselämän suojelemiseen ja oikeudenmukaisem-man maailman rakentamiseen.”

Onko ihmiskunnan ainoa mahdollisuus rämpiä konfliktista toiseen?

Helena omaksui Albert Einsteinilta käsitteen tais-televa pasifisti: ”En ole vain pasifisti, olen taisteleva pasifisti. Haluan taistella – väkivallattomin keinoin – rauhan puolesta. Sodat eivät lopu, elleivät ihmiset kieltäydy asepalveluksesta”, linjasi Albert.

”Jos haluamme välttää sotia, ihmisten pitää tulla kriittisemmiksi ja paljon rohkeammiksi. Ajatellaan vaikka että nykyään on 72 000 rauhanturvaajaa, jotka menevät paikalle aseineen sitten kun traaginen sota on käyty. Mutta jos lähetettäisiin etukäteen vaikka 50 000 rauhanneuvottelijaa sellaisiin paikkoihin, joissa nähdään aivan selvästi konfliktin olevan olemassa.”

Voiko rauhankasvattaja riidellä?

”Olisin niin mielelläni kiltti, suosittu ja hyväksytty, mutta valitettavasti se tarkoittaa mukautumista epä-kohtiin. Siihen törmää alituisen koulumaailmassa ja oikeastaan myös työelämässä. Joku viisas on sanonut ‘Älä sekoita kiltteyttä, joka on heikkoutta, hyvyteen, joka on rakkautta.’ Olen yrittänyt pitää sen mieles-säni. Hyvyteen kuuluu myös uskallus tuottaa mieli-pahaa toisille, jos lopputuloksena on oikeamielisempi ja kokonaisuuden kannalta parempi ratkaisu.”

